

Motto: „Ar trebui să deschidem toate fereștrele și să învățăm să respirăm omenește“.

Aureliu Mailea

Un număr tot mai mare de cronici teatrale, datorate unor critici reputați, aflați la apogeul carierei, citiți și unor critici foarte tineri, pînă mai ieri cuasinecunoscuți, se adună în ultimul timp între copertile cărților de teatru, grație eforturilor conjugate, stimulative, ale unor edituri de prestigiu din București și din țară, cele mai bogate și mai interesante inițiative în domeniul aparținînd editurilor „Eminescu“, din capitală, și „Junimea“, de la Iași. Citite sau recitate în volum, marea majoritate a acestor cronici — însoțite și de eseuri critice, profiluri regizorale sau actoricești, interviuri ori pagini de jurnal teatral — se constituie într-un prețios fond de mărturie avizate asupra fenomenului teatral contemporan.

Celui care dorește să refacă, deci, traiectul evoluției artei teatrale românești a ultimelor două decenții, i se oferă astăzi un material documentar înșiruit mai bogat decît în trecut, și de o calitate sensibil superioară, concomitent cu sporul de profesionalitate și adecvare la obiect a comentariului critic înregistrîndu-se un susținut și notabil efort de generalizare teoretică.

Pe de altă parte, lectura cronicii în volum e de natură să pună mai bine în valoare apariția unor autentice personalități și vocații critice, să evidențieze, acolo unde este cazul, trăsăturile definitorii, particulare, ale unui stil critic, sau, dimpotrivă, să dea la iveală carențele de percepere, de sensibilitate și chiar de gîndire ale celor care s-au aventurat prea ușor într-un teritoriu

care nu mai e de mult al nimănui sau al primului veleitar.

Constatînd că despre piesă și autorul ei poți afla în general considerații valide, descrii un arc valoric ce nu ocolește repetarea locurilor comune dar ajunge deseori și la interpretări personale și substanțiale pentru definirea universului problematic al operei, că despre concepția regizoral-scenografică a spectacolelor poți căpăta, mai ales în ultimii ani, cele mai prețioase și interesante informații, denotînd o fină pă-

CRONICA CRONICII TEATRALE

Temperatura și atmosfera spectacolului

trundere psihologică a mecanismelor creației scenice contemporane, urmărindu-se cu predilecție sensurile globale ale unei viziuni regizorale integrate, că, în sfîrșit, despre jocul actorilor se întreprind uneori și adevărate analize critice, constatînd, iarăși, că eterna cenușareasă a comentariului nostru critic continuă să fie scenografia propriuzisă, ne-am întrebant dacă există totuși și alte zone de interes real ale reprezentăției, care riscă să rămîină în afara comentariului criticii teatrale.

Așa se face că ne-am adus aminte de cronicile teatrale ale unui Jules Lemaitre, dar și de tradițiile cronicii teatrale românești, de la Nicolae Filimon încoace, urmîndu-ne pur și simplu faptul că, din cronica teatrală de azi, aproape a dispărut informația privitoare la atmosfera și temperatura spectacolului, la

felul în care premiera a fost primită de public, ca și cum, peste ani, receptarea în epocă ar putea fi cel mai neinteresant capitol de istorie a teatrului! Sigur că nu crinolinelor doamnelor sau numărul lumînărilor de scu sînt cele pe care le avem în vedere atunci cînd ne gîndim la atmosfera și temperatura de azi a premierei, dar cine ar putea contesta farmecul depărtat al acestor naive și nevinovate informații de odinioară?

Oare cronica teatrală e obligată doar la o relațare savantă, dar strict constatativă, fără să încerce măcar să reînvie atmosfera spectacolului? Sau, dacă tot am ajuns la estetica recepției și orizontul de așteptare al publicului, e suficient să ne preocupe aceste probleme din punct de vedere strict teoretic, fără nici o consecință de ordin practic?!

Chiar dacă nu sîntem convinși că se va ajunge atît de curînd la o sociologie a criticii teatrale sau la o critică teatrală sociologică, pe care nu noi am fi cei grăbiți s-o încurajăm, nu putem să nu regretăm totuși puținătatea informației actuale privitoare la felul în care publicul a vibrat sau nu la un spectacol, a înțeles în întregime sau numai în parte propunerile viziunii regizorale, s-a manifestat zgometos sau, dimpotrivă, prin reflexivitatea participării sale a creat o anumită tensiune înaltă între scenă și sală, pe care criticul s-a simțit dator s-o consemneze ca fapt de teatru. De aceea ne-am și îngăduit să semnălm această chestiune, virtuților reale și nu puține ale cronicii teatrale actuale putîndu-li-se adăuga un grăunte de farmec, prin reînvierea temperaturii și atmosferei spectacolului.

MYOSOTIS